

Tuinpark Nieuwe Levenskracht Amsterdam

Oktober 2024

Het Contact

** Dankzij de hulp van vele vrijwilligers is de kantine een succes *
* Vlinders! * Egeltrappetjes * Waterdiertjes **

Het Contact, Tuinpark Nieuwe Levenskracht
Voorlandpad 21, 1098 TZ Amsterdam
bestuur@tuinparknlk.nl
www.tuinparknieuwelevenskracht.nl

Belangrijke informatie

Het bestuur

- Maarten Jongenelen, voorzitter/
tuintransfers
- Anna ten Bruggencate, secretaris
- Robert Gangelhof, penningmeester
- Hans Koenders, declaraties/plaats-
vervangend penningmeester
- Els de Does, algemeen bestuurslid/
sociaal contactpersoon
- *Vacature: bestuurslid financiële kennis*

Contactgegevens

bestuur@tuinparknlk.nl
Voorlandpad 21
1098 TZ Amsterdam
www.tuinparknieuwelevenskracht.nl

Sociaal contactpersoon

Els de Does (elsdedoes@gmail.com)

Vragen aan het bestuur

Deze worden besproken in de **bestuursvergadering** die iedere eerste zaterdag van de maand wordt gehouden. Vragen dienen uiterlijk de woensdag vóór de vergadering ingeleverd te zijn via bestuur@tuinparknlk.nl

Vragen voor het **inloopspreekuur** kunnen ook van tevoren via bestuur@tuinparknlk.nl gesteld worden. Handig, dan kan het bestuur er vast naar kijken en kunt u sneller antwoord krijgen. Inleveren uiterlijk de woensdag vóór de vergadering. Het inloopspreekuur is iedere eerste zaterdag van de maand vanaf 12:00 uur. Uitzondering: maart en september, dan is het de eerste zaterdag van de maand om 11:00 uur, omdat in deze maanden nieuwe tuinders zich kunnen inschrijven vanaf 11:30 uur.

De bestuursmail wordt niet iedere dag gelezen. Wij zijn allemaal vrijwilligers dus is er niet steeds iemand beschikbaar. Houd daar rekening mee als je een plan wilt indienen, een speciale vraag hebt of iets dergelijks.

NB Whatsapp-groep 'Ditjes en Datjes NLK' is geen officieel kanaal voor vragen aan het bestuur.

Bond van Volkstuinders

Tuinpark Nieuwe Levenskracht is opgericht in 1933 en een afdeling van de Bond van Volkstuinders, Volendammerweg 301, 1027EA Amsterdam. Zie www.bondvanvolkstuinders.nl

EERSTE HULP BIJ ONGELUKKEN

Tuin 136
Antoinette de Jong
EHBO & BHV

Tuin 30
Lonneke Ketelaar
Arts / EHBO

Politie: 0900 – 8844

Levensbedreigend: 112

Het Contact

Van de redactie

Geen Contact ontvangen? Dan is deze mee te nemen in het Winckeltje (van april-september) of in de kantine.

Heeft u een mooie foto of heeft u iets meegemaakt op de tuin wat u met uw medetuinders wilt delen? Of heeft u wellicht andere kopij? Mail dan uw bijdrage naar: redactiehetcontact@gmail.com

**Deadline volgende Contact:
maandag 11 november 2024**

Veel leesplezier!
Annemarie van Bolhuis en Chiel Schuil

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en artikelen te weigeren dan wel te redigeren of in te korten.

Over foto's inleveren:

Foto's graag apart van de tekst inleveren via de mail, het liefst met een minimale grootte (resolutie) van 1 MB (= 1000 KB). Foto's in een worddocument geplaatst en foto's via Whatsapp hebben veel minder KB en zorgen voor minder scherpe foto's in Het Contact.

Foto's: Anna ten Bruggencate (voorkant) Marja Aarsman (rechts) Annemarie van Bolhuis (onder)

Inhoudsopgave

- 2 Belangrijke informatie
- 3 Van de redactie
- 4 Uit de bestuurskamer
- 5 Dankzij hulp vele vrijwilligers is de kantine een succes
- 8 Welkom nieuwe tuinders
- 10 Vlinders!
- 13 Bonnie Saaz overleden
- 14 Tuincontrole
- 16 Oproep nieuwe tuincoaches
Tomatenoogst
- 17 Egeltrappetjes helpen egels overleven
- 18 Egeltrappetjes op NLK
- 20 De tuincoach
- 22 Baggerbrief
- 23 De voordelen van Het Winckeltje
- 24 Monumentale Bomen
- 25 Bomencommissie op bezoek
- 26 Windturbine
- 29 Gedicht: Oktober
Melden van schades
- 30 Waterdierpjes op Nieuwe Levenskracht
- 32 De eik een boom vol leven
- 36 Borage

Uit de bestuurskamer

Op moment van schrijven is het Prinsjesdag, de derde dinsdag van september waarop de regering haar plannen bekend maakt bij monde van de Koning. Opnieuw of nog steeds staat natuurbehoud niet bovenaan het verlanglijstje van onze landelijke bestuurders. Ook binnen de gemeente Amsterdam is een voortdurende discussie over het behoud van de natuur in de stad, zoals de tuinparken, aan de gang. De Bond van Volkstuinders staat pal voor het bewaken van onze 'groene longen'. Bij ons eigen tuinpark Nieuwe Levenskracht werken veel vrijwilligers op verschillende manieren aan het zichtbaar maken van het belang voor de natuur en voor de buurtbewoners (waar je zowel mensen als dieren mee kunt bedoelen).

Na dit wat serieuze stukje is de herfst ook een moment van terugkijken op weer een heel mooi tuinseizoen. Dat begon behoorlijk nat maar halverwege kwamen toch de mooie dagen. Door de regen groeide alles heel hard. Planten die zich hier prettig bij voelen lieten zich opeens overal zien. Helaas waren er weinig vlinders dit jaar, constateerden we bij de vlindertelling.

Het seizoen begon met een naar voorval: twee tuinhuisen werden door brand verwoest. Gelukkig is een ervan snel herbouwd en konden de tuinders er de zomer weer wonen. Het andere tuinhuis is nog in opbouw. Voor het bestuur betekende dit veel regelen met de betrokken tuinders in overleg met de Bond van Volkstuinders.

Ook dit jaar schreven veel mensen zich in voor een plekje op ons tuinpark. In september zelfs vierentwintig nieuwe aspiranten, waarmee de teller van de wachtlijst op 231 komt te staan. Maar men laat zich hier kennelijk niet door weerhouden. Begrijpelijk, want wie wil er nou niet op ons mooie tuinpark zitten?

NLK Algemene Leden Vergadering najaar

Zaterdag 9 november

van 14:00 – 15:30 uur

in de kantine

Weinig huisjes wisselden dit seizoen van eigenaar: nummer 111 is na overlijden van de tuinder overgegaan naar een erfgenaam, de tuinder van nummer 18 ging verhuizen en voor de tuinder van nummer 74 was het bijhouden van de tuin een te grote belasting geworden.

Als bestuur kijken we terug op een mooi seizoen. Er zijn altijd wel zaken die opgelost moeten worden, maar praktische zaken lossen de tuinders steeds vaker zelf op of gebeuren binnen de verschillende commissies. Hierdoor krijgt het bestuur meer tijd om zich bezig te houden met grotere zaken in belang van ons tuinpark.

We wensen alle tuinders een mooie herfst en winter toe.

Anna ten Bruggencate,
secretaris bestuur

Dankzij hulp van vele vrijwilligers is druk seizoen in de kantine een succes geworden

Beste medetuinders, er is alweer een tuinseizoen voorbij. En wat voor een tuinseizoen! We hebben weer heerlijk kunnen genieten van ons tweede huis, mooi weer en al dat groen. En dat in Amsterdam, een paradijs.

Ook ons kantinegebeuren was weer een feest om te doen. We begonnen 21 januari met de nieuwjaarsreceptie om elkaar alle goeds toe te wensen. Het was een erg gezellige bijeenkomst. Voor die tijd hadden we natuurlijk al voorbereidend werk gedaan zoals het schoonmaken en gedeeltelijk aanvullen van de voorraad.

Zaterdag 2 maart, eindelijk ging het algemeen werk weer beginnen. Natuurlijk eerst nog ontbijten met z'n allen om de dag goed te beginnen. Wat een drukke dag was het want aspirant-leden konden zich ook inschrijven en 's middags was de lezing van Jaap. Maar daar draaien wij onze hand niet voor om als vrijwilligers zijnde.

Een week later hebben twee tuinders de ramen van de kantine gelapt. Binnen en buiten, ga er maar aan staan. Daarna is de hele kantine schoongemaakt door zeven dames. Wat zag het er na die voorjaarschoonmaak geweldig uit!

De paasbingo op 31 maart was druk, maar super gezellig! De dag erna was het paaseieren zoeken voor de kinderen en die zijn na afloop lekker in de kantine bezig geweest met de jeugdcommissie. Zesentwintig kinderen, een hele mooie opkomst.

Een dag om nooit te vergeten is toen er brand was op ons complex. Vreselijk voor Annie, Rob en Ramon. Maar inmiddels is er iets moois voor teruggekomen. En weer door! Begin april heeft ons Decoteam de kantine veranderd in een bloemenzee. Echt heel erg mooi gedaan!

De Korendag die we ieder jaar in mei houden, wat daar niet allemaal bij komt kijken! Het was voor mij de eerste keer om het te organiseren, maar met veel hulp van mijn Dreamteam en een aantal mannen is het gelukt. De diverse koren waren erg leuk. Het was een geslaagde dag.

De High tea eind juni hebben we dit jaar voor het eerst door een cateraar laten verzorgen. Ook hebben we verschillende lezingen in de kantine gehad.

Donderdag 30 juni was alles oranje in de kantine want het EK voetbal ging van start. We hebben

de kantine veel open gehad zodat tuinders naar de wedstrijden konden kijken. Zoals we inmiddels weten is het niks geworden met de voetbalmannen, daarentegen hebben de olympiërs het stukken beter gedaan. Ook leuk om naar te kijken. En het wielrennen niet te vergeten!

En dan waren er deze zomer nog de Dartavonden en de middagen waar men naar de Formule 1 kon kijken. Tussendoor hebben wij verschillende filmavonden gehouden.

Op onze jaarlijkse barbecue in augustus waren maar liefst tweeënveertig tuinders. De barbecue werd verzorgd door een cateraar, heerlijk als alles voor je klaar staat. Het was weer super gezellig.

Op de laatste avond dat de kantine open was (14 september) hebben we een soort van afscheidsavond gehouden van het kantinebeheer voor dit seizoen. Het was een heel gezellige avond. Met z'n twintigen hebben we gezongen, gedanst en veel gelachen. Een leuke afsluiting.

Op het moment dat ik dit schrijf staat er nog een medewerkersavond en een kerstbingo op de agenda.

We hebben een geweldig seizoen gehad. Druk maar we hebben het met liefde gedaan en samen met de hulp van alle lieve vrijwilligers. U weet, zonder vrijwilligers gaat het niet.

Wij wensen al onze medetuinders een heel goed en gezond winterseizoen toe. We zien elkaar in 2025, dan gaan we er weer vol goede zin tegen aan.

Bedankt alle lieve mensen die ons dit jaar hebben geholpen: achter de bar, bij het schoonmaken, met het schilderwerk en de reparaties, het opbouwen, het boodschappen doen, het regelen van diverse dingen, het assisteren bij de bingo's.... TOP, TOP, TOP!!!

Hopelijk zijn we niemand vergeten.

Groetjes Rita en Ruud

Welkom nieuwe Tuinders!

We verwelkomen:

Peter & Anita en hun drie kinderen en kleinkind, tuin 18

Wat is 2024 een rustig jaar! Bij dit schrijven zitten we alweer in de laatste week van augustus en is er pas één overdracht geweest. Goed nieuws natuurlijk voor ons, de zittende tuinders. Voor de 200 wachtenden op de wachtlijst is het nog even geduld hebben ...

Marijn en Markoesa van tuin 18 lieten een fijne tuin en een stevig opgeknapt huisje achter. Peter en Anita zijn er blij mee. In onderstaand interview kun je met ze kennismaken.

Interview met Peter en Anita

Als we ons 1e wegwijs-gesprek hebben op een warme dag midden augustus zitten we op het terras van tuin 18 en smelten we langzaam weg.

Drie dagen later op hetzelfde terras houden we het interview onder het geruis van een verfrissend motregentje. Het is goed toeven onder het brede afdak van Anita en Peter, met uitzicht op de tuin.

Anita en Peter stellen zichzelf en hun gezin voor

Anita: ik ben geboren in Bergen op Zoom en heb deels ook nog Vlaamse roots.

Op mijn 19e kwam ik naar Amsterdam en ik moet zeggen, Brabant en Amsterdam dat klikt wel goed. Ik ben Spaanse taal- en letterkundige en ik heb vooral Spaanse les gegeven.

We zijn al 40 jaar bij elkaar en hebben drie kinderen; de oudste zoon is 34 en is op dit moment op wereldreis. En dan twee meiden van 31 en 28. En een kleinzoon! Ze wonen allemaal in de buurt, Amsterdam en Diemen.

Peter: ik ben geboren en getogen Amsterdammer. Van oorsprong ben ik fiscaal jurist en sinds 2000 doe ik leuke dingen in mijn werk. Ik help culturele organisaties opzetten, ze toekomst- bestendig te maken en help ze een robuuste organisatie te worden.

Ik heb theaters gebouwd, waaronder Theater Amsterdam, en diverse culturele instellingen zakelijk

begeleid om ze toekomstbestendig te maken. Ik doe het nu iets rustiger aan zodat ik tijd heb om te genieten van mijn kleinzoon.

Hoe wij hier zijn beland

We woonden op een bovenhuis in de Watergraafsmeer en toen hadden we al het idee voor een tuin. Zeven jaar geleden hebben we die intentie omgezet in actie en ons hier op NLK ingeschreven.

We wonen nu in Park de Meer maar op termijn zien we ons wel verhuizen naar een appartement.

We hebben eerder een tuin aangeboden gekregen, maar dat kwam voor ons op een moeilijk moment in ons leven. Er was een grote brand geweest in ons huis en toen hebben we gezegd 'nu even niet'.

Onze eerste indruk van het Tuinpark en deze tuin

Gezamenlijk: Wat een oase! Je zit in Amsterdam en je snapt bijna niet dat dit zo'n rustige mooie plek is en met vriendelijke mensen.

Anita: ik vond de tuin er direct mooi uitzien, mooi aangelegd, met liefde. En de vorm van het huisje is erg leuk, niet zo'n blokkendoos.

Peter: het ligt heel centraal, net halverwege de voetbalvelden en de spoorweg in.

Anita: onze jongste dochter heeft zelfs geen balkonnetje en wilde zich al inschrijven voor een tuin. Onze andere dochter woont met haar man en baby in een bovenhuis. Ze waren meteen enthousiast toen wij deze tuin kregen aangeboden en toonden zich direct bereid om te helpen.

Dat heeft ons doen beslissen: **NU!**

Peter: we zien dit als een ontmoetingsplek voor onze kinderen en vrienden. Dat we hier bij elkaar kunnen zijn.

Anita: maar we willen ook in het Tuinpark zelf bijdragen.

Dus direct actief voor de Vereniging?

Peter: ja, ik heb me aangemeld als nieuwe penningmeester. Het begon met de Nieuwsbrief waarin een dringende oproep stond voor een nieuwe penningmeester.

Ik heb toen een balletje opgegooid en aangegeven dat ik op termijn wel zou willen. En toen was het vanuit het bestuur: graag! Dus de 1e vergadering in het najaar zal ik er bij zijn.

(noot: de benoeming moet nog in de volgende ALV in stemming worden gebracht)

Tot slot

Peter: het is een warme ontvangst. Ik was in Het Winckeltje en dan worden er grapjes gemaakt, van die Amsterdamse uitdagende grapjes, adrem.

Ik voelde me direct op een leuke manier thuis.

Anita: we hebben er zin in.

Met dank aan Anita en Peter voor het aangename gesprek.

Lidwien
Wegwijscoach nieuwe tuinders

Zingen bij ons zangkoor De Vrolijke Noot

Het tuinseizoen is bijna voorbij, maar zangkoor De Vrolijke Noot gaat door onder leiding Van Henny Bijl. Wij hopen dat er toch nog een aantal mannen bijkomen. Vrouwen zijn natuurlijk ook welkom.

Dus trek de stoute schoenen aan en kom bij de club! Heerlijk zingen en een gezellig samenzijn. Wees welkom! Het is een keer in de 14 dagen om 13:00 uur op de zondagmiddag in de kantine. Kom eens langs en doe lekker mee.

Ook de jongere onder ons zijn van harte welkom!

Bij interesse bel Martha: 06-14410481

Tot dan, vriendelijke groet van
De Vrolijke Noot

Vlinders!

Op zaterdagmiddag 6 juli kwamen twintig tuinders en een aantal buurtbewoners naar de kantine voor een lezing over vlinders.

Voor deze activiteit van het werkgroepje Flora en fauna (Jaap van der Veen, Mar Schuringa en Anna ten Bruggencate) was dit keer Nicky Casticum van 'Mot in Mokum' uitgenodigd. Hij is vlinderspecialist en geeft lezingen en cursussen in Amsterdam Noord of op locatie. In korte tijd was de kantine vol met wandplaten en mooie afbeeldingen van de vele soorten vlinders.

Er komen in Nederland ruim tweeduizend soorten vlinders voor, waarvan vijftig soorten dagvlinders. Het grootste deel zijn nachtvlinders!

Aan de hand van een van de vele vlinders, de Kleine Vos, vertelde Nicky ons hoe de levensloop van een dagvlinder er uit kan zien. Ook werd duidelijk welke rol onze planten vervullen in het leven van de vlinder.

Er zijn waardplanten, waarop vlinders hun eitjes afzetten en er zijn drachtplanten die zorgen voor de nectar (voeding) van de vlinders. Elke vlinder heeft zijn favoriete waardplant en drachtplanten.

De Kleine Vos is een van de vroege vlinders. De meeste vlinders zijn in de winter al aanwezig en verbergen zich bijvoorbeeld in een holle wilg of in takkenrillen, ergens uit de wind. Inheemse grassen kunnen ook een overwinterplek zijn.

In de lente gaan ze op zoek naar nectar, bijvoorbeeld bij de Pinksterbloem. Daarom zijn vroege

bloeiers belangrijk in onze tuin. In juni begint het baltzen; sociaal gebeurt er dan veel tussen vlinders. Het is ook het voorspel om tot bevruchting over te gaan. Hiervoor gaat het mannetje achter het vrouwtje staan en trommelt op de vleugels van het vrouwtje.

Dit wordt door twee van de aanwezigen met twee vlinders mooi nagebootst!

Het vrouwtje zoekt vervolgens een waardplant waar ze de eitjes onder het blad legt. Een waardplant is een plant waarop een vlinder haar eitjes afzet zodat de rups zodra die uit het eitje is gekomen kan eten en groeien. De waardplant van de kleine vos is de grote brandnetel. De brandnetel trekt zeven soorten vlinders.

Uitgekomen rupsen eten het brandnetelblad. Ze worden dan pop en na twee a drie weken vlinder. Rupsen zijn te herkennen door spinvorming rond blaadjes en rolletjes.

Rupsen vervellen vijf keer. Juni is rupsenmaand

voor de brandnetel; in juli komen de vlinders uit.

Hierna kun je de brandnetels weghalen zonder dat je de cyclus van de vlinder verstoort.

In het najaar hebben vlinders ook voeding nodig. Najaarsbloeiers zijn belangrijk voor het overwinteren van vlinders, bijvoorbeeld duifkruid en paarse dovenetel.

Vlinders leven gemiddeld nog twee weken na de voortplanting. De levensduur van de vlinder varieert van enkele dagen tot twee of drie weken. Soorten die als vlinder overwinteren leven zelfs een aantal maanden.

Vlinders zijn koudbloedig en hebben daarom warmte nodig om te kunnen vliegen. Dagvlinders vliegen daarom overdag. Nachtvlinders zijn grotendeels afhankelijk van de nachttemperatuur.

Beneden een bepaalde temperatuur zullen er weinig nachtvlinders actief zijn. Er zijn een paar dagactieve nachtvlinders zoals de Sint jakobsvlinder.

We hebben wat extra informatie opgezocht over nachtvlinders (zie kader).

Met name bij de mannetjes zijn die geveerde antennes goed ontwikkeld en groter dan bij de vrouwtjesvlinders.

Nachtvlinders

Vooral aan het begin van de nacht en bij zwoele zomernachten zijn veel nachtvlinders actief. Ook kunnen sommige grotere nachtvlinders, zoals pijlstaartvlinders, zichzelf opwarmen door zittend de vleugels te laten trillen, voordat ze gaan vliegen. De meeste dagvlinders hebben antennes met een knotsvormig uiteinde. Bij de nachtvlinders vind je meer vormen, zoals geveerde antennes.

Daarmee zijn de mannetjes in staat om de vrouwtjes op grote afstand (meer dan 100 meter) op te sporen.

De goed ontwikkelde antennes helpen ook om in het donker de bloemen te vinden. Sommige planten zoals de kamperfoelie hebben bloemen, die 's avonds en 's nachts sterker geuren om nachtvlinders aan te trekken voor de bestuiving.

Het weer was deze middag niet heel vlindervriendelijk, met veel wind. Na een korte bui maakten we toch nog een wandeling door het tuinpark en langs het Ecolint. Nicky wees de waardevolle planten aan en we zagen de prachtige rupsen van de Sint Jacobsvlinder op het Jacobskruiskruid zitten.

Nog enkele weetjes:

- De Atalanta migreert: vliegt met de warmte mee.
- Citroenvlinder overwintert hier. Dus kijk uit met in het najaar snoeien van klimop.
- Oranjetipje: komt vroeg uit de pop, vòòr mei en heeft bijvoorbeeld de pinksterbloem nodig. Legt één eitje per bloem. Rups eet de zaden van de pinksterbloem. Een zadeneter groeit sneller dan een bladeter.

Tot slot kregen alle deelnemers een grote plaat mee waarop waardplanten per vlindersoort te zien zijn, planten voor dag- en nachtvlinders, wilde bijen en zweefvliegen. Ook een overzichtje met waardevolle planten per habitat: schaduw, half-schaduw en zon.

Samen met de vlinderherkenningskaart die we voor alle deelnemers bij de Vlinderstichting hadden besteld kunnen we aan de slag met het trekken van meer vlinders naar ons tuinpark!

Laatste tip van Nicky:

Probeer altijd planten te kopen die zonder gif geteeld zijn. Beter voor de plant en voor de vlinders!

Tekst en foto's:

Werkgroep Flora en Fauna NLK
Mar Schuringa (tuin 66)
Anna ten Bruggencate (tuin 79)

Bonnie van Saaze overleden

Helaas heeft Onze lieve, eigenzinnige Bonnie,
ons Vrijdag nacht, 16 Augustus 2024
Na een kort ziektebed verlaten ...

Bonnie Van Saaze

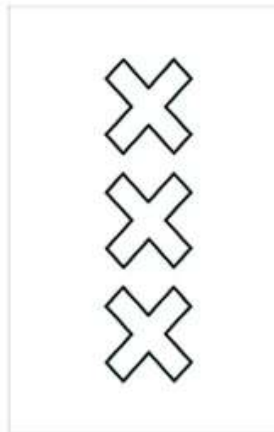
Amsterdam, 4 december 1974 - Amsterdam, 16 augustus 2024

Mama Xx Papa

Marcel

Mama Poes
Poekie
Ieniemini

Bonnie is overgebracht naar het uitvaartcentrum, alwaar geen bezoek.

De uitvaart zal plaatsvinden op dinsdag 27 augustus om 12.30 uur - 13.00 uur

Binnen besloten kring.

In Zuid Fred. Roeskestraat 91, 1076ED Amsterdam.

Correspondentie adres:

Marcel Spek

Sumatrastraat 288 B

1095HV Amsterdam

Bedankt

Hierbij willen wij alle lieve tuinders en vrienden bedanken voor de mooie bloemen, kaartjes en telefoontjes na het overlijden van Bonnie.

Wij zijn erg verdrietig.

Marcel, Tillie en Jan Spek

Tuincontrole

Met de nieuwsbrief van het bestuur voor de aankondiging van de tuincontrole wordt de laatste keren de tekst Uittreksel uit Groen Beheerplan NLK – januari 2022 (te vinden op de website) meegestuurd. Dat is een heel verhaal.

In de nieuwsbrief zelf is goed samengevat wat belangrijk is, maar een nieuwsbrief belandt vaak weer snel op de achtergrond.

Daarom dit stukje in Het Contact met specifieke aandachtspunten van de tuincontroles in voor- en najaar.

Wat viel ons bij de laatste tuincontrole in mei 2024 het meeste op? Allereerst dat ons tuinpark een grote verscheidenheid aan aantrekkelijke tuinen kent! Maar daarnaast zien we toch ook elk jaar weer dezelfde aandachtspunten terugkomen.

- Er is nog steeds veel overhangend gewas over de publieke paden. Vanaf de scheidingslijn op de grond tot 3,50 meter recht omhoog mogen er geen overhangende takken of planten zijn.
- Er staan op veel tuinen ongewenste planten, vooral knikkende of hangende zegge en heermoes en ook zien we veel zaailingen van bomen en struiken. Het is belangrijk deze te verwijderen om overwoekering te voorkomen.
- De doorkijkjes in de zichtlijn zijn nogal eens dichtgegroeid.

Tuincontroleleden zijn ook tuincoach

De volgende leden liepen in mei 2024 de tuincontrole: Maurice de Jong en Simon Buisman, Heleen van den Bergh en Dorien Scheerhout, Mirjam Heermans en Jasper Wiedeman. Als het kan loopt er iemand van het bestuur mee. (Door het vertrek van Maurice de Jong en Jasper Wiedeman zijn er twee vacatures ontstaan. Zie de oproep voor nieuwe leden)

Naast dat wij sommige tuinders aanspreken of schrijven kunnen wij ook advies en/of ondersteuning geven. En tuinders kunnen ook van elkaar leren.

Veruit de meeste tuinen worden met liefde en plezier onderhouden. Maar bij een paar tuinen blijkt de eigenaar toch duidelijk moeite te hebben om

zijn/haar tuin te onderhouden, door wat voor oorzaak dan ook. Mocht dat het geval zijn, aarzel dan niet om voor advies bij de tuincoaches aan te kloppen.

Ook zien we dat steeds meer tuinen een verwilderd karakter hebben, of een natuurlijk karakter, wat duidelijk wat anders is dan een verwaarloosde tuin. Een natuurlijke tuin is mooi en de natuurwaarde van ons park verhogen is het streven dat genoemd wordt in de beleidsvisie in het Groen Beheerplan. Dit vergt overigens ook het nodige onderhoud.

Waar letten wij op bij de tuincontrole?

- Onderhoudsstaat van het tuinhuis.
- Staat van de bomen.

Als we groot achterstallig onderhoud van een tuinhuis constateren geven wij dit door aan het bestuur.

Bomen zijn erg beeldbepalend en belangrijk voor de natuurwaarde. We letten erop of de veiligheid in het geding is bij storm. Dode takken of zelfs een omgevallen of dode boom is geen probleem als de veiligheid niet in het geding is.

Sloten en paden vrij houden van overhangend gewas.

Noodzakelijk om hulpdiensten over het park te kunnen laten rijden, dus voor ieders veiligheid.

Sloten moeten gebaggerd kunnen worden en als bescherming dienen voor ongewenste bezoekers, die niet via overhangende takken over de sloot kunnen springen.

Er moet dus ruimte aan de slootkant zijn om je sloot te kunnen baggeren. Uitzondering is de sloot langs het spoorwegtalud, het onderhoud en dus ook het baggeren moet ProRail doen.

Wij hanteren de norm dat er geen gewas over het pad of sloot mag groeien, in een rechte lijn omhoog vanaf de betonband langs het pad of de beschoeiing langs de sloot tot een hoogte van minimaal 3,50 meter. Helaas is bij recente gebeurtenissen op het park gebleken dat een ambulance, brandweerwagen oliewagen en de glaswagen van Accuraat er niet aan de bovenkant door konden, met de nodige kwelijke gevolgen.

Als je een haag hebt moet deze regelmatig gesnoeid worden. Heb je gevarieerde struiken staan dan kan je die ook in een rechte lijn snoeien, zodat het lijkt op een haag.

Maar beter is het om bij deze struiken de normale verjongingssnoei toe te passen: oude takken terug snoeien tot de basis in het vroege voorjaar of in het najaar. Maar als er nu takken overhangen, kan je ze natuurlijk gewoon afknippen. Bij vervanging van planten, is het beter niet dicht op het pad of de sloot te planten.

Sloten en paden schoon houden

Sloten moeten schoon zijn voor een goede doorstroming van het water. En we hebben afgesproken dat de grindpaden schoon zijn en dus geen groene gloed van gewas mogen hebben.

Iedereen onderhoudt het stuk pad grenzend aan de eigen tuin. En dit geldt tot het midden van het pad.

Ook sierplanten, bijvoorbeeld Akelei mogen niet in het pad groeien. Als alle paden schoon en strak zijn, komt alle andere beplanting in de algemene ruimte en in de privétuinen veel beter tot zijn recht.

Verboden planten

- Reuzenberenklauw
- Japanse duizendknoop

Reuzenberenklauw

Ongewenste planten, dus ook verwijderen

Het gaat hierbij om erg woekerende planten, die de hele tuin kunnen gaan overheersen. Het is daarom belangrijk om deze te verwijderen om zo-

doende een verwaarloosde aanblik van de tuin te voorkomen.

- Heermoes
- Riet
- Zaailingen van diverse bomen en struiken (bijvoorbeeld Es, Esdoorn, Eik, Kornoelje, Wilg)
- Wilde braam
- Knikkende of Hangende Zegge – dit lijkt een onschuldig soort gras, maar zaait zich elk jaar explosief uit over ons tuinpark.

Hangende Zegge

Planten die in toom gehouden moeten worden

Wij willen graag op het park natuurlijk tuinieren, veel openbare groenstukken hebben een natuurlijke uitstraling en dat zien we ook in steeds meer privétuinen.

Ook natuurlijke tuinen hebben onderhoud nodig en daarom is het zaak bepaalde planten in toom te houden, zodat ze niet alles gaan overwoekeren en/of de aangrenzende tuinen tot overlast kunnen zijn.

Een aantal voorbeelden.

- Zevenblad
- Groot hoefblad
- Winde
- Kweekgras
- Egelskopje
- Pitrus
- Brandnetel
- Klimop

Egelskop

Zichtlijn op de tuin minimaal 30%

In 2018 hebben we in de algemene ledenvergadering afgesproken om zicht op de tuin te hebben van minimaal 30% vanaf het hoofdpad.

Niet alleen vanuit veiligheidsoverwegingen, maar ook voor een grotere aantrekkelijkheid voor wandelaars. Voor het voortbestaan van ons tuinpark is dit laatste van groot belang!

Sindsdien heeft ons tuinpark voor de leden en de buitenwereld (onze buurt) een veel opener en aantrekkelijker karakter gekregen. Iedereen krijgt wel complimenten over ons mooie tuinpark!

In het Reglement artikel 7w van ons eigen tuinpark Nieuwe Levenskracht staat omschreven: (het is verboden) conifeer- en/of andere boomhagen, die dienen als grensafscheiding, hoger te laten groeien dan 2 meter en dichter dan 50 cm op de erfafscheiding te planten.

Aan de voorzijde van de tuin / grindpad hoger dan 1,60 m te laten groeien en binnen 50 cm van af de opsluit bandjes van af het pad te planten. (NB: dit geldt ook voor hekwerken)

Wij hanteren dus een hoogte voor een aaneengesloten heg van maximaal 1,60 meter (dit is al een ruimere marge dan in het reglement van de Bond van Volkstuinders, daarin mag een heg maximaal 80 cm zijn). Of er moet zicht zijn op de tuin vanaf het hoofdpad van minimaal 30%.

In de drukkere gebieden van ons tuinpark rond de parkeerplaats en het clubhuis hebben wij meer

coulance. Maar ook met een 30% zichtlijn op de tuin kan je voldoende privacy creëren.

De tuincoaches: Maurice, Heleen, Dorien, Mirjam, Jasper en Simon.

En natuurlijk wensen we iedereen veel tuinplezier toe!

Oproep nieuwe tuincoaches

Jasper en Maurice stoppen als tuincoach. Daarom zoeken wij nieuwe mensen in onze club om twee keer per jaar tuincontroles te lopen ongeveer in mei en in oktober. En andere tuinders te enthousiasmeren, aan te spreken of te adviseren over allerlei zaken rond het tuinieren.

Dit is extra vrijwilligerswerk en je draagt bij om ons mooie tuinpark nog aantrekkelijker te laten zijn voor leden en bezoekers.

Meer informatie kan je krijgen van de tuincoaches Dorien, Heleen, Mirjam, Jasper, Maurice of Simon. Of mail naar tuincoachesnlk@gmail.com.

Tomatenoogst

Kijk eens tuinders, wat een oogst! En er komt nog meer... Deze tomaten zijn in mijn pastasaus beland. Groet, Jettie tuin 31

Trappetjes helpen egels overleven

Onder begeleiding van Tanne de Goei en Els de Does hebben tuinders op een zaterdag in juli egeltrappetjes gemaakt. Een goed initiatief, want het afgelopen jaar zijn er meerdere egels op ons tuinpark uitgezet en die kunnen wel eens een egeltrappetje nodig hebben.

De beschoeiing langs onze slootkanten is op veel plekken hoog. Daar kan geen egel tegenop klimmen als hij in het water valt. Natuurlijk, je zou denken, egels kunnen zwemmen, dus dan zwemmen ze even naar een lager stukje. Helaas. Egels kunnen maar een heel klein stukje zwemmen en als ze niet op tijd aan land komen gaan ze dood van uitputting. Een trappetje kan dus het leven van een egel redden.

Zie hier hoe zo'n egeltrappetje eruit ziet (deze moet nog in een sloot geplaatst worden). Voordeel is dat eenden, waterhoentjes, kikkers en andere dieren deze trappetjes ook kunnen gebruiken.

Op de volgende pagina kun je zien waar op ons tuinpark egeltrappetjes zijn. Wat opvalt is dat er nog een heleboel trappetje nodig zijn!

Foto's workshop: Suze Rotman

Egeltrappetjes tuinpark Nieuwe Levenskracht

tuin 143

tuin 126

tuin 38

tuin 30

tuin 110

tuin 52

2 trappetjes op de Hortensialaan

tuin 31

tuin 24

De Tuincoach

Een dag uit het leven van een tuincoach op Nieuwe Levenskracht.

‘Wat fijn dat jullie er zijn. ‘Kom, ik laat jullie mijn tuin zien.’ Zo begroet een tuinder ons. We lopen ons rondje over het park om te zien hoe de tuinen erbij staan.

Wat een mooie tuin heeft ze, terecht dat ze er trots op is. De meeste tuinen zien er fantastisch uit, het is dan ook eind mei, de mooiste tijd van het jaar. Alles staat volop in bloei.

We lopen verder. We moeten niet vergeten ook omhoog te kijken: hoe staat het met de bomen? Na al die droge en natte zomers begeven de bomen het wel eens en wij moeten controleren of ze geen gevaar opleveren. En hangen ze niet te veel over het centrale pad? Helaas is het al een aantal keren gebeurd dat er een ambulance op het park bij een tuinder moest komen. Kan die er nog wel zonder krassen in de lak langs?

Aan de overkant van het water staat het spoortalud vol Japanse Duizendknoop, aan onze kant komen we het dankzij voortdurende oplettendheid en voorlichting niet meer tegen op ons rondje.

Japanse duizendknoop

Ook de Knikkende Zegge wordt succesvol betuigd. Ze staan er nog wel hier en daar maar iedereen weet inmiddels wel dat ze weggehaald moeten worden.

We moeten blijven opletten: al jaren geleden heb ik de laatste grote pol bij de entree van mijn eigen

tuin uitgespit en nog steeds komen er kleine Zeggetjes op rond de plaats waar de moederplant ooit stond.

Hè wat vervelend, waar staat het tuinnummer? Hiernaast is tuin 162, is dit nou 163 of 161, of toch 164? Wat loopt die nummering raar, dat hebben de stichters van ons park onhandig aangepakt, 70 jaar geleden. Wat zou het ons in tijdschelen als iedereen zichtbaar een tuinnummer bij de ingang van zijn tuin zet. Ook bij eventuele noodsituaties weten dan ook de hulpdiensten bij welke tuin ze moeten zijn.

Het park ziet er prachtig uit en dat vinden de mensen uit de Watergraafsmeer ook. We komen bij ons rondje een paar wandelaars tegen die genieten van de mooi aangelegde tuinen vol bijzondere bloemen en struiken en bomen. Op de bomenwandeling van Simon kwamen ook lovende reacties uit de buurt.

Wij zijn als tuinders ook een beetje afhankelijk van al deze positieve reacties op ons park. Als we, net als bij park Amstelglorie al langer dreigt, op de tekentafel van de huizenbouwers terecht zouden komen, zullen we de steun van de buurt nodig hebben om die dreiging het hoofd te kunnen bieden. De gemeente Amsterdam heeft ons ook expliciet laten weten dat wij als park een buurtfunctie als openbaar groen moeten vervullen.

Bovenstaande is dus de reden dat we streng op de zichtlijn controleren. We begrijpen dat privacy in de tuin belangrijk is voor sommige tuinders, maar voor wandelaars is er geen lol aan om tussen twee manshoge hagen over ons tuincomplex te wandelen zonder verder iets te zien.

Knip een gat in je haag, zet wat vaste planten of een leuk bloeiende heester neer. En wat betreft die privacy: je kunt misschien een intiem hoekje achter je huisje of in een verre hoek maken, zet daar

wat struiken omheen. De tuincoaches kunnen hierover adviezen geven als je niet goed weet hoe je een en ander aan moet pakken.

Die zichtlijn van minimaal 30%, zoals in de richtlijnen staat, is natuurlijk maar een getal. Het gaat erom dat ons park een aantrekkelijke omgeving is om in te wandelen, of om doorheen te joggen. Dat kan iedereen heel goed zelf zien.

Soms denken tuinders dat het voldoende is dat de punt van het huisje nog net te zien is als je op je tenen langs een haag loopt en dan door het tuinhekje ook nog wat planten ziet.

Soms ontnemen grote bomen of heesters ook een groot deel van het zicht. Die tuinders begrijpen kennelijk de noodzaak van een aantrekkelijk park voor onze buurt niet. Ons voortbestaan hangt hier mede vanaf. Hopelijk is dat bij dezen duidelijker!

Dan komen we op een tuin waar het gras tot over onze knieën reikt. We struikelen over uitlopers van een braamstruik. Heermoes schiet op tussen de tegels. De verf bladdert van de vensterbanken van het huisje. Een paar overvolle half vergane vuilniszakken liggen op het terras. Wat is hier aan de hand?

Dit is geen tuin van een tuinder die natuurlijk en wild wil tuinieren, nee, deze tuin is duidelijk verwaarloosd. Is er iets bijzonders gebeurd

Foto ter illustratie

met de tuinder? Is hij ziek? Is er iemand overleden? Of heeft hij gewoon een drukke tijd op het werk?

Voor dit soort problemen zijn wij er! Laat ons weten als het even niet lukt op de tuin. Dan kijken we samen welke oplossingen er op korte en op langere termijn liggen.

Daarom heten we ook tuincoach en geen tuincontroleur. We bieden hulp waar kan!

Ons lijstje met tuinders die we moeten aanschrijven vanwege achterstallig onderhoud of andere op- of aanmerkingen, is dit keer gelukkig niet lang.

Veruit de meeste tuinders hebben hun tuin op orde. Hier en daar wat zevenblad, een hoekje met

wat rommel of wat brandnetels zijn geen probleem, dat soort plekjes zijn ook goed voor egels en andere dieren en diertjes.

Er zijn natuurlijk heel veel verschillende tuinen en heel veel verschillende tuinders, met allemaal andere ideeën over tuinieren, dat maakt ons park ook zo mooi en aantrekkelijk voor iedereen.

Voor alles is een plaats op ons park, als het maar geen totale verwaarlozing wordt.

Uit de tuin moet liefde en aandacht voor de tuin en plezier in tuinieren spreken. Als we dat zien, zijn wij als 'controleurs' al heel snel tevreden!

De tuincoaches van Nieuwe Levenskracht

De voordelen van het Winckeltje

Het seizoen is bijna weer voorbij en we gaan onze tuinen alweer winterklaar maken. Wij willen iedereen bedanken die dit jaar spulletjes in het Winckeltje heeft gekocht. Het was weer een goed tuinjaar met veel regen in het voorjaar, maar de zon in de zomer heeft weer een hoop goed gemaakt.

Ik wil jullie graag wat uitleggen over onze vereniging. Tegenwoordig moet je over bijna alles 21% btw betalen, dus dat is best een hoop geld. De vereniging krijgt deze btw terug. Dat is dus een leuk voordeel.

Als je iets ziet wat je in je tuin wil hebben, kunnen wij dat bestellen, zelfs via internet. Het maakt niet uit wat: tuingereedschap, tuinmeubelen, alles wat je op of in de bodem kan doen. Bij sommige bedrijven krijgen wij dan ook nog wel eens een korting, juist omdat wij een vereniging zijn. Als je wat leuks ziet, kom even langs bij de winkel. Dan noemen de medewerkers wat je wil hebben en gaan wij dit bestellen. Je kunt natuurlijk ook Mona of Dex een persoonlijk berichtje via de WhatsApp sturen.

Zoals jullie op de foto kunnen zien, hebben wij dit jaar weer mensen blij gemaakt met de tweewielige kruiwagens. Ze zijn heel makkelijk in het gebruik; je kunt ze met je pinken tillen, zo licht zijn ze.

Deze maand zijn er nog verschillende acties, dus kom gauw kijken.

Wij sluiten dit jaar onze winkeldeuren op zaterdag 5 oktober en gaan volgend jaar op 1 maart 2025 weer open van 13:00 tot 14:30 uur. We hopen jullie allemaal nog even te zien.

Met een mooie tuingroet van alle medewerkers van het Winckeltje, Dex & Mona

Dex 06-20692769
Mona 06-53469009

Nieuwe Levenskracht

Voorlandpad 21 - 1098 TZ Amsterdam

BAGGEREN 2024

Deze brief wordt verspreid via de Nieuwsbrief en in het Contact geplaatst.
U kunt dit invulstrookje gebruiken om in te leveren, of aangeven tijdens algemeen werk wanneer u gebaggerd heeft, dan wordt het gecontroleerd en op de algemeen werkkaart ingevuld.

Info over baggeren van de sloot

Vanaf 1 september tot 15 november is de tijd om uw sloot te baggeren. Niet later i.v.m. het dierenleven in de sloot (winterslaap).
Deze brief geeft u informatie over het baggeren.

Waarom baggeren?

Als de sloten dichtslibben zal het enorm gaan stinken, er moet doorstroming blijven! Dus ook afgestorven plantenresten van de bodem lostrekken en eruit halen.

Baggertijd: 1 september-15 november

Materiaal: baggeremmer, te leen bij de Groencommissie

Methode: trek alle planten/riet/gras op de slootkant. Laat het in de winter liggen op de kant, zodat evt. de vorst erover kan komen. De modder is feitelijk zeer vruchtbare grond. In het voorjaar is het waarschijnlijk compost wat over de tuin gestrooid kan worden.

Let op: riet dat niet composteert moet afgevoerd worden in een vuilniszak!
Haal ook alle planten te dicht op de sloot of die overhangen weg.

Invullen en inleveren bij de Groencommissie:

Naam: .....
Tuin: .....

NB: U bent verplicht dit elk jaar te doen., zie artikel 5d uit het Supplement voor de afdeling NLK.

Als blijkt dat u niet gebaggerd heeft dus geen briefje heeft ingeleverd, kunt u een boete opgelegd krijgen.

Veel succes!

Namens het bestuur van Nieuwe Levenskracht

Monumentale bomen

We hebben een inventarisatie van bomen op ons tuinpark op onze website. Op deze lijst staan monumentale bomen en alle bomen die niet zomaar mogen worden gekapt. Toestemming om te kappen kan je aanvragen bij het bestuur van ons tuinpark. De gemeentelijke kapverordening is van toepassing.

Een adviseur van de TAC (Technische Advies Commissie) monumentale bomen van de gemeente Amsterdam heeft contact gezocht met ons bestuur. Samen met bomenspecialisten van de gemeente was onze inventarisatie van bomen ontdekt en wilde zij de monumentale bomen wel eens verkennen. En de blinde vlek op de kaart invullen, die ons park is op de kaart <https://maps.amsterdam.nl/bomenatlas/>

Voor groen in Amsterdam is er ook een TAC voor de hoofdgroenstructuur. Dit zal voor sommige bekend zijn vanwege informatie rond het referendum eerder dit jaar en de informatie in ons eigen Beheerplan Groen NLK.

Het bestuur heeft het verder aan mij overgelaten. Nou, ik vond het wel heel leuk om deze heren en dame rond te leiden en op te scheppen over onze prachtige, bijzondere bomen op ons tuinpark. Op een snikhete dag hebben we alle bijzondere bomen bekeken en in vergelijking met de bomen in onze stad zijn ze niet zo monumentaal! Het helpt ook niet mee dat in de Tweede Wereldoorlog alle bomen op ons park zijn gekapt omdat ze in het schootveld van de treinen op het spoor langs ons park. Daardoor is er geen boom ouder dan een jaar of zeventig.

Ik ben bijvoorbeeld lyrisch over de Kaukasische Vleugelnoot (*Pterocarya fraxinifolia*) in tuin 159 van Stefan en Hanneloes. Maar er staan wel heel veel meer bijzondere en oudere exemplaren elders

in de stad. De bezoekers waren vooral onder de indruk van de vele en vaak grote coniferen op ons park. Sommige delen van het park lijken wel een arboretum! Denk vooral aan de grote sparren en dennen, levensbomen en cipressen. En een watercipres (*Metasequoia glyptostroboides*) en een moerascipres (*Taxodium distichum*) naast elkaar op het parkeerterrein. Heel mooi om deze twee familieleden van bladverliezende coniferen zo te kunnen vergelijken.

Waar de bezoekers echt opgewonden van werden is de dwergiep (*Ulmus minor* 'Jacqueline Hillier') in tuin 10 van Frans. De boom is helemaal ondersteund en de stam is vol met een stramien van kleine gaatjes, waarschijnlijk door het oefenen van kloppen door jonge spechten. Zie de foto met toestemming van Frans. Hij vindt het heel leuk om zo'n bijzondere boom in zijn tuin te hebben.

Amsterdam is iepenhoofdstad van de wereld en heeft zelfs iependeskundigen in dienst. Mij benieuwen of die komen kijken naar deze bijzondere dwergiep. En welke bomen worden opgenomen op de kaart met een monumentale status. Al worden het er geen, voor ons tuinpark zijn er zeker monumenten bij en willen wij ons prachtige bomenbestand goed onderhouden en koesteren.

Simon Buisman, tuin 166

Bomencommissie op bezoek

Roos Vonk is lid van de Amsterdamse ‘Commissie Beschermwaardige Houtopstanden’. Onlangs bracht zij, samen met twee andere leden van de commissie, een bezoek aan ons tuinpark.

Wie zijn jullie?

“We zijn een vrijwillige commissie van acht leden. Iedereen heeft verstand van iets anders. Duurzaamheid, landschapsarchitectuur, tuingeschiedenis of boomtechniek. Ik ben zelf opgeleid als technisch tuinontwerper. Wat ons verbindt is dat we allemaal boomliefhebbers zijn.”

Waarom heeft jullie commissie zo’n ingewikkelde naam?

“Je mag ook best bomencommissie zeggen hoor. Maar we heten officieel zo omdat we niet alleen kijken naar bomen, maar ook naar bijzondere heesters en fraaie oude gevelklimmers zoals blauwe regens.”

Wat doen jullie?

“Sinds 2019 inventariseren we alle bijzondere en monumentale bomen en heesters in Amsterdam. Sinds dat jaar geldt in alle stadsdelen hetzelfde beleid. Er staan een paar miljoen bomen in Amsterdam, dus er zijn heldere criteria nodig om te bepalen of een boom bijzonder of zelfs monumentaal is. Het is een megaklus maar we hoeven gelukkig niet alles zelf te doen. Een boomexpert die de gemeente inhuurt, fietst de hele stad door om bomen te bekijken. Hij geeft aan ons suggesties welke bomen beschermwaardig zijn. Die gaan we dan zelf bekijken en bespreken.”

Wat maakt een boom beschermwaardig?

“Dat kan zijn omdat het een bijzondere soort is, maar ook een gewone soort kan bijzonder zijn, door de ouderdom of vanwege een speciale betekenis, zoals de Boom Die Alles Zag in de Bijlmer of de kastanjeboom van Anne Frank. Maar eigenlijk zijn natuurlijk alle bomen beschermwaardig. Daarom is ook overal een kapvergunning nodig voordat je een boom weghaalt, ook op volkstuinparken.”

Wat bracht jullie naar Nieuwe Levenskracht?

“We hoorden dat een van jullie tuinders, Simon Buisman, een lijst van interessante bomen had gemaakt. Hij gaf ons begin deze zomer een rondlei-

ding. Het was een leuke wandeling en het groen op jullie park is bijzonder divers, ondanks het ontbreken van heel oude bomen. Toch kwam niet elke boom van Simons lijst door onze ‘keuring’ heen. Wij kijken namelijk breder dan alleen het park zelf. De prachtige vleugelnoot bij dat huisje met het bruggetje bijvoorbeeld, is een parel binnen het park. Maar in het hele stadsdeel Oost staan nog veel meer van zulke bomen.”

Wat hebben jullie nog meer gezien?

“Wat ons opviel, is de grote diversiteit aan naaldbomen. Bijna een compleet pinetum. We adviseren dan ook om een naaldbomenroute voor wandelaars uit te zetten, met informatiebordjes over de bomen. Een stuk of twaalf bomen hebben we genoteerd als bijzonder. De mooiste vondst was op een van de laatste tuinen die we zagen. Een ondersteunde dwergiep. Hij is niet groot maar wel oud en hij groeit heel mooi, ondersteund door paaltjes. Hij wordt duidelijk liefdevol verzorgd en binnen Amsterdam is het een bijzondere boom.”

Anne Hofstede, tuin 112

Windturbine

Komt er nu definitief geen windturbine bij ons tuinpark?

Het is lang stil geweest in Het Contact over de ontwikkelingen rond de geplande windturbine in Science Park, onderdeel van de RES (Regionale Energie Strategie) Amsterdam. De oorzaak: de geheimhoudingsplicht tot eind mei 2024 voor de leden (waaronder de vertegenwoordiger van NLK) van de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA).

Inmiddels hebben jullie in de pers al kunnen lezen dat de gemeente bij Science Park en langs de A10 Noord nu in principe geen windturbines wil plaatsen, maar wel in de Diemerscheg, bij de volkstuinparken in Zuidoost. Voor de gemeente tot deze bijstelling van de conceptplannen kwam, is er veel water door de rivier gestroomd en is er vele uren vergaderd.

Ma.akbank Wind

Sinds 2021 ben ik namens Nieuwe Levenskracht betrokken bij de gesprekken over de gemeentelijke plannen om direct aan de andere kant van het spoorwegemplacement, 100 meter van ons tuinpark, een windturbine van 146 meter hoogte (ter vergelijking: de Westertoren is 87 meter hoog) te plaatsen. Eerst als lid van de Ma.akbank Wind, dat op 13 juni 2022 een concreet negatief advies over plaatsing in Science Park aan Rick Vermin, voorzitter van de Stadsdeelraad Oost overhandigde.

Het advies trof echter het lot van zoveel rappor-

ten: het verdween in een la. Ondanks de toezegging dat dit niet zou gebeuren... Zie de eerdere artikelen in Het Contact van juli en december 2021 en juli 2022.

Stedelijke Adviesraad RES Amsterdam (SARA)

En daarna vanaf eind juni 2022 in de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA), die door wethouder Zita Pels in het leven was geroepen. De voorkeursgebieden voor de windturbines waren allemaal zeer dicht bij volkstuinparken (A10 Noord, Science Park en Zuidoost) gepland. Welke afwegingen bij het aanwijzen van deze locaties waren gehanteerd, was volstrekt onduidelijk.

Hans Redeker van tuinpark De Molen en ik werden in de SARA benoemd als vertegenwoordigers van de bij de Bond van Volkstuinders aangesloten tuinparken langs de A10 Noord (De Molen, Buikslotermeer, Tuinwijk en Kweeklust) en Science Park (NLK).

De zelfstandige tuinparken in Zuidoost (Linnaeus en Frankendael) hadden hun eigen vertegenwoordigers. Zoals dat in een democratie hoort, werd er in afzonderlijke vergaderingen en via vele mails teruggekoppeld naar een groepje tuinders van de andere tuinparken Buikslotermeer, Tuinwijk en Kweeklust, waarbij ook Hans en ik en de vertegenwoordigers van Linnaeus en Frankendael aanwezig waren voor tekst en uitleg. De geheimhoudingsplicht gold ook voor deze meelezers.

Advies van de SARA (Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam) aan B&W

Zowel voor- als tegenstanders waren in de SARA

vertegenwoordigd, ook uit de buurgemeenten. Voor alle duidelijkheid: ook de tegenstanders van de windturbines dicht bij tuinparken en recreatiegebieden hechten heel veel belang aan de noodzakelijke energietransitie, maar dan wel met gezond verstand en gebruikmaking van veel betere alternatieve locaties.

Vele (verhitte) SARA-vergaderingen in de Stopera volgden. Net als diverse overleggen met de wethouder, ambtenaren en opstellers van de Plan MER (Milieu Effect Rapportage) en het PWA (Programma Windenergie Amsterdam).

Dit alles resulteerde op 23 februari 2024 in een advies van de SARA aan het College van Burgemeester en Wethouders. In dit advies werd nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de positie van de volkstuinparken en werd unaniem geadviseerd om de tuinhuisen met overnachtingsvergunning gelijk te stellen aan woningen, voor wat betreft geluid, gezondheid en veiligheid. En om vooral in te zetten op het benutten van de haven als locatie van windturbines.

Advies 1: Stuur actief op prioritering windturbines in de haven

- Het voor de haven loslaten van clustering: solitaire windturbines, tweetallen en drietallen in een vrije opstelling leiden tot meer mogelijkheden in de haven
- Het prioriteren van ruimte voor windturbines in de haven ten opzichte van andere functies/ruimtegebruik
- De SARA adviseert om duidelijk aan te geven, voorafgaand aan besluitvorming in de raad na de zomer, hoeveel ruimte (in MW) er is in de haven en of ook een volgende stap noodzakelijk is om de gemeentelijke ambitie te halen. Maak die stap afhankelijk van de status van de ingediende initiatieven in de haven. Neem de volgende stap pas als er in de haven niet voldoende initiatieven zijn binnen 2,5 jaar. Dit zorgt voor duidelijkheid.

Advies 2: Wees duidelijk over de status van de zoekgebieden tot 2030

Advies 3: Beoordeel de huisjes van de tuinparken met verblijfsstatus hetzelfde als woningen

Advies 4: Maak de weging en het afwegingskader duidelijker

Publicatie keuzes B&W t.a.v. locaties windturbines

Op 23 mei van dit jaar heeft de gemeente het ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 gepubliceerd. Daarin zijn door de gemeente nu vijf gebieden aangewezen voor extra windturbines.

Op de kaart zijn deze 5 aangewezen gebieden groen gemarkeerd. In die groene gebieden wil de gemeente 27 megawatt extra windenergie opwekken. Dat zijn in totaal ongeveer vier tot acht windturbines.

Deze vijf gebieden omvatten de havens, Noorder IJplas, Diemerscheg, Weesperkarspel en knooppunt Holendrecht. De oorspronkelijke voorkeursgebieden A10 Noord en Science Park zijn in dit ontwerp-Programma afgevallen.

Deze plannen zijn echter nog niet definitief omdat er tot en met 17 juli nog een inspraakronde was. Alle reacties worden samengevat en beantwoord

in een Nota van Beantwoording. Deze is naar verwachting in het najaar 2024 klaar.

Overleg SARA met wethouder Dirk de Jager

Op 9 juli 2024 was er nog een bijeenkomst van de SARA met wethouder Dirk de Jager (die de zieke wethouder Zita Pels vervangt) waarin de wethouder toelichtte hoe de gemeente met de belangrijkste adviezen van de SARA is omgegaan. In die bespreking zijn door de SARA een aantal aandachtspunten naar voren gebracht.

Hoe is de gemeente tot de negen meest kansrijke posities in het havengebied gekomen? De gemeente werd daarbij nogmaals gevraagd om zoveel mo-

gelijk van de windturbineambitie in het havengebied te realiseren.

De SARA gaf aan dat recreatie door de gemeente onvoldoende is meegewogen in de keuzes van het college. Voorts werd gevraagd om zorgvuldige afstemming met gemeenten en provincies rond de Diemerscheg om cumulatieve effecten in beeld te brengen en af te wegen. De SARA benadrukte nogmaals het belang van handhaafbare normen voor geluid.

Zienswijze gezamenlijke tuinparken

De gezamenlijke tuinparken hebben vervolgens een uitgebreide zienswijze op de concept plannen ingediend, omdat de gemeente nu weliswaar langs de A10 Noord en in Science Park geen windturbines wil plaatsen, maar wel dicht bij de tuinparken Frankendael en Linnaeus en bij recreatiegebied Gaasperplas.

Bovendien heeft de gemeente het SARA-advies om tuinhuisen met nachtverblijfvergunning qua geluid, gezondheid en veiligheid gelijk te stellen aan woningen niet overgenomen.

Iets waar alle tuinparken in de toekomst problemen mee kunnen krijgen. Om die reden is besloten om (in ieder geval voorlopig) door te gaan met het als tuinparken gezamenlijk optrekken.

Of en hoe de SARA verder gaat en in welke vorm zal eind van het jaar duidelijk moeten worden. De gemeente houdt ons op de hoogte van haar plannen daarover.

Planning gemeente en definitief besluit over windturbinegebieden en voorwaarden

De gemeente is de komende maanden bezig met het verwerken van alle reacties.

Het college van burgemeester en wethouders neemt naar verwachting eind 2024 een definitief besluit. Dan stelt het college het definitieve Programma Windenergie Amsterdam 2030 vast, nadat dit is besproken met de gemeenteraad. Het college van B & W beslist op welke punten zij het ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 aanpassen. De Nota van Beantwoording nemen ze mee in hun beslissing.

Voordat de gemeenteraad het Programma Windenergie Amsterdam (PWA) eind dit jaar gaat bespreken, zijn wij voorstander om ook vanuit de SARA een bijeenkomst met de gemeenteraadsleden te organiseren. Dat zou dan in eind oktober/november zijn. Op dit moment is er echter nog geen concrete datum.

Er is terecht veel verzet in Zuidoost tegen de komst van windturbines daar. Hoe de gemeente op dit verzet zal reageren en welke consequenties dit mogelijk zal hebben, is nu nog onduidelijk.

De gemeente zal willen vasthouden aan haar ambitie van 27 megawatt extra windenergie en die zal ergens vandaan moeten komen. Het laatste woord is dus nog niet gezegd.

Dorien Scheerhout, tuin 164

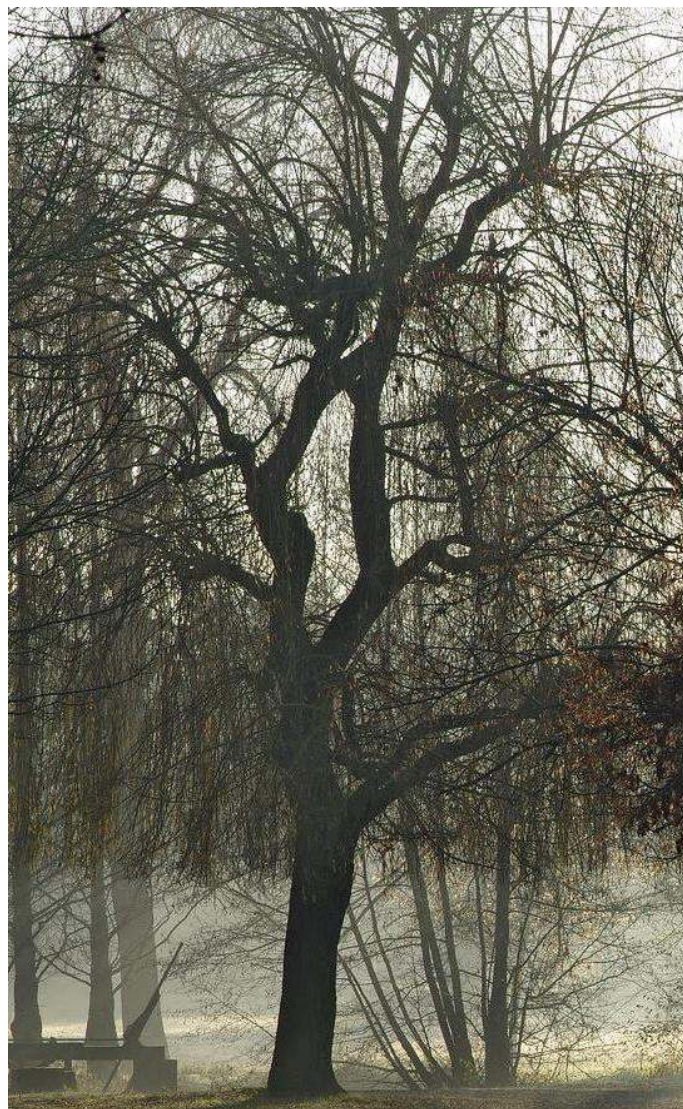
Oktober

Teder en jong, als werd het voorjaar
Maar lichter nog, want zonder vruchtbegin,
Met dunne mist tussen de gele blaren
Zet stil het herfstgetijde in.

Ik voel alleen, dat ik bemin,
Zoals een kind, iets jong, iets ouds,
Eind of begin? Iets zo vertrouwd
En zo van alle strijd ontheven-
Niet als een einde van het leven,
Maar als de lente van de dood.

De kruinen ijl, de stammen bloot
En dit door stilte en mist omgeven.

M. Vasalis

MELDEN VAN SCHADES:

Glasschades, Inbraak-/diefstal-vandalismeschades en brand-/stormschades

(hang dit kaartje zichtbaar op)

Uitsluitend glasschades:

Aan Glasherstel, telefonisch, telefoonnummer 0229-283362 of anders aan het bestuur middels schadeaangifteformulier van Zicht (zie www.bondvanvolkstuinders.nl)

Inbraak-/diefstal-/vandalisme-/brand-/storm-/overige verzekerde schades:

Middels schadeaangifteformulier in te dienen per mail of post aan het bestuur van uw tuinpark of via Mijn Tuin.

Bij spoedeisende zaken: telefoonnummer 088-0209303

Waterdiertjes op Nieuwe Levenskracht

Hoe schoon zijn de sloten en vijvers op Nieuwe Levenskracht en wat zwemt daar allemaal rond? Om daar meer over te weten te komen organiseerde de Jeugdcommissie een Paddenpoelmiddag. Kinderen van zes tot elf jaar werden uitgenodigd om op 1 juni samen naar kriebelbeestjes en waterdiertjes te zoeken. Robert en Jettie hadden nog veel materiaal om te gebruiken van eerdere slootjesdagen.

Om twee uur was het zo ver: elf kinderen met hun begeleiders kwamen bij elkaar op het jeugdhonk om met schepnetjes, loeppotjes en zoekkaarten met waterdiertjes om te ontdekken.

Wil gaf een korte toelichting. Er werden vijf teams gevormd die op verschillende plekken gingen onderzoeken. We begonnen bij de Paddenpoel, waar gelukkig net het hoge gras gemaaid was. Tussen

het riet bleken allerlei kleine diertjes rond te zwemmen: Bootsmannetjes, Poelslakken en Zoetwaterpissebedden.

Het was soms best lastig om diertjes te herkennen van soms maar een paar millimeter. Maar met een loeppotje kon je ze goed bestuderen en met de zoekkaart via een vragenmenu de kenmerken naloopen om de naam te vinden.

Elk team had inventarisatiekaarten om de vondsten te noteren. Alle diertjes werden na het onderzoek natuurlijk weer in de vijver teruggezet.

Na een tijdje werden de teams in twee groepen verdeeld om op andere plekken te gaan zoeken. Sommigen gingen naar de vijver bij de kantine en anderen trokken naar de Molenwetering.

Bij de vissteiger in de Molenwetering viel de vangst tegen. Daar waren waarschijnlijk te weinig planten waar die kleine beestjes zich verzamelen.

We gingen daarna naar een vijver op de volkstuin van Jaap. Toen we daar aankwamen sprongen meteen twee Groene kikkers in het water om snel tussen de waterlelies te verdwijnen. Tussen de waterplanten werden heel wat beestjes opgevist, ook nieuwe zoals kleine Bloedzuigers en Posthoornslakken.

In de vijver bij de kantine werd ook heel wat opgevist, zelfs twee kleine Stekelbaarsjes. De sloot achter de volkstuin van Mar leverde helaas erg weinig diertjes op.

Het is moeilijk om uit de gedane vondsten conclusies te trekken over hoe schoon het water op Nieuwe levenskracht is. In de Molenwetering zat weinig leven, maar daar hebben we ook niet tussen de oeverbegroeiing kunnen zoeken.

In de vijvers waren de planten beter voor de kinderen toegankelijk en vonden ze ook veel meer. 2024 is uitgeroepen tot jaar van de Kokerjuffer, de larve van de Schietmot. Als er Kokerjuffers zijn wijst dat op schoon en gezond water, maar die hebben we helaas niet gevonden.

Als kinderactiviteit was het geslaagd. De kinderen waren langer dan je zou verwachten geboeid bezig om de kriebeldiertjes te ontdekken en te noteren.

De klok liep tegen vieren toen we weer bij het Jeugdhonk verzamelden om van limonade te genieten. De inventarisatiekaarten werden doorgenomen en Myrna voerde de vondsten meteen in op waterdiertjes.nl. Daar kan iedereen de resultaten terugvinden (in totaal 61 beestjes).

Mar Schuringa en Jaap van der Veen

De eik – een boom vol leven

De eik komt al ruim tienduizend jaar voor in onze contreien. Na de grote ijstijd kwam de eik via Spanje en via Italië naar de Lage Landen aan de Noordzee. Mogelijk is er ook nog een tak afkomstig uit de Balkan.

De eik maakt, evenals de beuk en de mediterrane tamme kastanje, deel uit van de napjesdragersfamilie (Fagaceae). Bij deze familie ontwikkelt de vrouwelijke bloemsteel zich tot een napje, waarin de vrucht, de eikel, zich ontwikkelt.

In Nederland vormden eiken al zo'n zesduizend jaar lang de kern van onze bossen. Toen de beuk vierduizend jaar geleden naar de Lage Landen kwam kreeg de eik pas een geduchte concurrent en ontstonden er ook beukenbossen. In Nederland kennen we de zomereik (*Quercus robur*) en de wintereik (*Quercus petraea*), die gemakkelijk hybriden (een kruising tussen twee soorten) vormen als ze in de buurt van elkaar voorkomen. Anders dan de zomereik is de wintereik vrij zeldzaam.

De eik is voor de mens door de eeuwen heen een waardevolle boom gebleven, juist omdat het hout zo'n goede kwaliteit heeft. Bijna de hele eik, van vruchten, hout, bast, schors, bladeren tot zelfs bladgallen (zie onder), is bruikbaar.

De grote eik bij het bruggetje

Op en om de eik wemelt het van beesten en beestjes. Van vogels tot vleermuizen, van dassen tot eekhoorns en vele soorten insecten. Er zijn mijten en wespen die op bladeren galappels kweken waarin hun jongen opgroeien. Er zijn luizen, wantsen en cicaden die van buitenaf sappen aan de eikenbladeren onttrekken. In het voorjaar concentreert de eik zich op een snelle ontplooiing van zijn blad. Pas later begint hij er tannine (looizuur) in te stoppen dat bij consumptie de spijsvertering verstoort. Voor de insecten is het dan ook de zaak er vroeg bij te zijn. Onder meer de kleine wintervlinder en de groene eikenbladroller doen dit. Hun rupsen vormen dan weer het stapelvoedsel voor de jongen van verschillende mezensoorten en van de bonte vliegenvanger (nog niet waargenomen op NLK).

Artikel gaat door op pagina 34 na kader.

De gevolgen van klimaatverandering

De bonte vliegenvanger is een insecteneter die zijn jongen voedt met rupsen. Lange tijd was er rond eind mei een korte periode van drie tot vier nachten waarin er de meeste rupsen waren.

Door de klimaatverandering ontwikkelen bomen en planten zich sneller in de lente en daardoor valt die rupsenpiek nu vroeger. In twintig jaar tijd is de rupsenpiek zestien dagen naar voren geschoven.

Voor de bonte vliegenvanger betekent dit dat wanneer zijn jongen uit de eitjes kwamen, er niet meer voldoende rupsen waren om deze te voeren. Eerder gaan broeden lijkt dan de oplossing en een gedeelte van de vliegenvangers heeft dat gedaan. Zo valt de gemiddelde aanvang van de broedperiode nu acht dagen eerder. Maar dat is helaas niet genoeg om gelijke tred met de rupsen te houden.

Een andere oplossing zou zijn dat ze vroeger vertrekken uit hun overwinteringsgebieden in West-Afrika. Maar dat is een proces dat in gang wordt ge-

bracht door daglengteverandering en inwendig gecontroleerde jaarcyclus, en die veranderen niet door de opwarming van de aarde. Wel blijken de vliegenvangers al vroeger terug te komen. Men vermoedt dat ze minder lang blijven hangen op stopplaatsen tijdens hun trek, waarbij hogere temperaturen in Spanje in april een rol zouden kunnen spelen.

Ook mezen hebben nu problemen om in het voorjaar genoeg rupsen te vinden om hun jongen te voeren. Door de hogere temperaturen verpoppen rupsen eerder tot vlinders. Op het moment dat de mezen eieren beginnen te leggen, zijn de rupsen dan vaak al vlinders geworden.

Ook voor mezen is het lastig om eerder te gaan broeden, want ze volgen de stand van de zon voor het maken van een nest en het krijgen van jongen. Omdat de stand van de zon niet door de opwarming van de aarde wordt beïnvloed, worden heel wat mezen 'te laat' geboren. Er zijn dan geen rupsen meer en ze komen om van de honger.

Eikels

W.L. Leclercq schreef halverwege de vorige eeuw het boek **Boomenspiegel voor den wandelaar**:

“Iedereen kent wel de glanzende, lichtbruine, overlangs gestreepte eikels, met het scherpe puntje op den top. Ze verschillen nogal eens van vorm en kleur: sommige boomen krijgen dikke, bijna ronde, donkerbruine eikels, andere lange, dunnen en lichtgetinte, zonder dat den boom zelf verder eenig kenmerk vertoont van een bijzondere variëteit of een kruising tusschen twee soorten. Ze worden door allerlei dieren gegeten: herten en reeën, zwijnen en vee, muizen en eekhoorns, egels, kraaien, duiven en vooral den Vlaamsche gaai, die er hele wintervoorraden van aanlegt. Er zijn heel wat levende wezens, die op kosten van de gulhartigen eik leven, vooral rupsen en insecten: meikevers, galwespen (die de bekende galnootjes op de bladeren vormen), snuitkevers, spinners, boktorren, de bekende eikenbladroller, rupsen van de beruchte bastaardsatijnvlinder, te veel om op te noemen.”

Maar ook andere dieren leven van de eikels, zoals dassen, herten, roeken, houtduiven, fazanten, eenden, eekhoorns en muizen. En die muizen trekken weer roofvogels aan – die in de eik dan weer hun nest kunnen maken – onder meer uilen, torenvalken, buizerds en sperwers.

Gaaien

Het nadeel bij eiken is dat zij niet in hun eigen schaduw kunnen opgroeien – hun zaden moeten weg zien te komen uit de schaduw willen ze kunnen opgroeien. En daar zorgen onder meer de eekhoorn en de gaai voor. Deze dieren leggen wintervoorraden van eikels aan. Het zijn de door hen vergeten eikels waaruit nieuwe eikenbomen groeien en zo het voortbestaan van de eik verzekeren.

Beroemd vogelaar Nico de Haan schreef in **Tsjiepl, een jaar vol vogels** over de gaai: *“De vlaamse gaaien [...] maken overuren. Er ligt een tapijt van eikels onder elke eikenboom. Maar ook bovenin de eiken zijn er nog veel te vinden. Er daarmee gaan de vlaamse gaaien aan het werk. Vier tot vijf eikels plukken de gaaien per keer. Ze proppen ze in hun keelzak en met de zesde in de bek maken ze dan hun onbeholpen pendelvlucht. Want echt goed vliegen kunnen ze niet. Je ziet ze soms nog net als een opvallende witte vlek tussen het groen verdwijnen. Een vliegende gaai bestaat uit een onregelmatig dansend gefladder, dat vast blijkt te zitten aan een witte oplichtende stuit. Snel verstoppt hij alle eikels en direct daarna haalt hij weer een nieuwe voorraad op. Dat doet hij twintig tot dertig keer per dag, om bij elkaar een verstopvoorraad te maken van zo’n 8000 eikels.”*

Maar juist jonge opkomende eikjes zijn kwetsbaar: zij worden volop aangevreten door grazers, hun verse blaadjes zijn niet te versmaden voor langskomende reeën en herten.

Kevers

Op en in de eik komen ruim 400 insectensoorten voor. Zo is er de eikenprachtkever, die legt haar eitjes in spleten in de schors. De larven ervan banen zich gezamenlijk een weg naar binnen. Ook de eikenspintkever knaagt een gang in de bast, aan het eind van de gang legt ze haar eitjes, daarna kruipt ze terug naar het begin en sterft daar. Haar dode lichaam verspert dan de toegang tot de eitjes.

Gezonde bomen weten zich tegen dit soort aantastingen te verweren door extra water op te pompen waardoor ze deze insecten laten verdrinken. Prachtkevers kunnen echter in droge jaren gevaarlijk worden, ook voor gezonde bomen, omdat de bomen dan nauwelijks in staat zijn om extra

water op te pompen en zich zo tegen de aanvallers te beschermen.

Allerlei vogels leven weer van de insecten die op en in de eik voorkomen. Zo eten de boomklever, de boomkruiper en de verschillende soorten spechten de larven van de eikenprachtkever. En ook vleermuizen eten insecten en slapen in oude spechtenholen, onder losse schors en in de kleinste spleetjes van de eik.

Daarnaast zijn er andere insecten die de eik kunnen helpen door schadelijke kevers op te eten. Zo is er de zwartkopvuurkever, als volwassen dier leeft het van de uitwerpselen van bladluizen en plantensappen. Zijn jongen hebben echter vlees nodig, bijvoorbeeld de keverlarven die onder de bast van loofbomen leven. Veel eiken hebben hun overleven te danken aan de vuurkever.

Zwammen

Belangrijk voor bomen is de verbinding die ze met schimmels in de grond hebben. Peter Wohlleben, de Duitse boswachter die zich in het ondergrondse leven van bomen heeft gespecialiseerd, beschreef het in zijn boek **Het verborgen leven van bomen** als volgt: *“Laten we daarom liever naar vreedzame koppels van zwammen en bomen kijken. Met behulp van het mycelium van een passende soort voor de betreffende boom, bijvoorbeeld de kaneelekeurige melkzwam en de eik, kan die zijn werkzame worteloppervlakte sterk vergroten en dus aanzienlijk meer water en voedingsstoffen aanzuigen. In planten die samenwerken met schimmels of zwammen zijn twee keer zoveel essentiële stikstof en fosfor te vinden als in exemplaren die alleen met behulp van hun eigen wortels in de aarde zuigen. De zwammen bieden ook gezondheidsdiensten aan. Of het nu om aanvallen van bacteriën of van destructieve zwamcollega's gaat, alle indringers worden door de zachte draden afgeweerd. Zwammen kunnen samen met hun bomen een leeftijd van vele honderden jaren bereiken, [...]”*

Isabella Tree, een eigenaresse van een groot landgoed in Engeland met onder meer prachtige oude eiken, schreef in **Verwildering**: *“Zo'n eik ondersteunt meer levensvormen dan welke andere inheemse boom dan ook, waaronder meer dan driehonderd soorten en ondersoorten korstmoss en een duizelingwekkend aantal ongewervelde diersoorten. [...] De zachte bladeren (een volwassen eik produ-*

ceert er zo'n zeventhonderdduizend per jaar) ontbinden in de herfst met gemak, zodat ze op de grond rijke bladschimmels vormen, de perfecte habitat voor tal van paddenstoelen, waaronder vele kleurrijke melkzwammen, boleten, russula's en truffels. In dit recyclingproces staan nog meer paddenstoelen centraal, in dit geval zichtbaar en bovengronds, bijvoorbeeld de eetbare en toepasselijk genaamde biefstukzwam en de eveneens eetbare zwavelzwam.”

Galwespen

Bijzondere insecten op eikenbomen zijn onder andere de aardappelgalwespen, zij leggen eitjes in de gallen op eikenbladeren, in mei ontwikkelen zich daarin larven. Een paar weken later vliegen de volwassen galwespen uit, zowel mannetjes als vrouwtjes. Beiden hebben allebei vleugels en ze zoeken elkaar dan op om te paren. De vrouwtjes kruipen daarna in de grond en zetten hun eitjes af in gallen die ze op jonge wortels maken. In februari komen dan larven uit de wortelgallen kruipen. Nu zijn dit alleen maar vleugelloze vrouwtjes, die dus lopend in de boom moeten kruipen om haar eitjes in de bladknoppen af te zetten. Mannetjes zijn blijkbaar niet nodig voor de bevruchting van de eitjes, zij zijn midden in de zomer weer nodig voor de paring.

En een ander bijzonder insect is de kleine eikelboorder. Het vrouwtje van dit snuitkevertje boort in een onrijpe eikel een gaatje en legt dan een eitje in de eikel. Na ongeveer twee weken kruipt de larve uit het eitje en doet zich te goed aan het voedsel in de eikel. In de herfst valt de eikel op de grond en kan de larve naar buiten komen. Deze graaft zich dan in de grond om te overwinteren. Als de winter voorbij is, verpopt de larve zich om weken later als volwassen kever daaruit te komen. Die kan dan weer paren en eitjes leggen in eikels.

Tanne de Goei, tuin 52

Indien onbestelbaar:
Voorlandpad 21
1098 TZ AMSTERDAM

Borago officinalis

Verleden jaar werd ik op de tuin aangenaam verrast door her en der opkomende plantjes. Mijn toch al niet zo grote plantenkennis werd dusdanig op de proef gesteld maar gelukkig bracht de plantenapp. uitkomst. Jawel, de borago officinalis had mijn tuin uitgekozen om in mijn tuin te landen dankzij de bezorgdiensten van bijen en hommels.

Binnen relatief korte tijd groeiden deze plantjes uit tot volwaardige planten. Planten die niet alleen maar mooi zijn maar die ook veelvuldig bezocht werden door bijen en hommels. Een lust voor het oog. Een prachtige, makkelijk herkenbare plant met bloemen van blauw tot paarsblauw. Oorspronkelijk afkomstig uit het Middellandse zeegebied.

De naam borago is afkomstig uit het oud Arabisch wat zoveel betekent als ruwharig wat dan weer slaat op de ruwharige steel, bloemknoppen en bladeren. De Romein Plinius schreef over deze plant: ik, borago breng altijd blijdschap. Deze plant wordt tussen de 45 en 90 centimeter hoog en is helaas eenjarig. Toch is het een plant, die eenmaal gezaaid, weer op dezelfde plaats terugkomt doordat de plant makkelijk uitzaait. Bloeitijd van mei, juni tot de herfst.

Ook heeft deze plant geneeskundige eigenschappen. Om er een paar te noemen: opbeurend, ter verlichting van hoest, toepassingen bij reuma, verkoudheid en bronchitis. Ook nog ter versterking van de bijnieren en tegen mentale uitputting en depressie. En zo nog het een en ander die een doktersbezoek bijna overbodig maken, behalve misschien als je last hebt van een loopneus of zweetvoeten.

Dan nog te weten dat gedeelten, bloemen en jonge blaadjes eetbaar zijn en als sla of jonge spinazie gegeten kunnen worden. De naam komkommerkruid, ja over die plant hebben we het, heeft zijn naam te danken, niet verrassend, aan zijn komkommerachtige smaak. Ook niet verrassend te vermelden dat deze plant een plekje in mijn hart heeft veroverd. Zomaar een cadeautje dat mijn tuinplezier aanmerkelijk verhoogd heeft.

Wim, tuin 12

